

Na našem edinem naravnem satelitu, Luni, lahko najdemo dva kraterja kot spomin na pomembna slovenska znanstvenika.

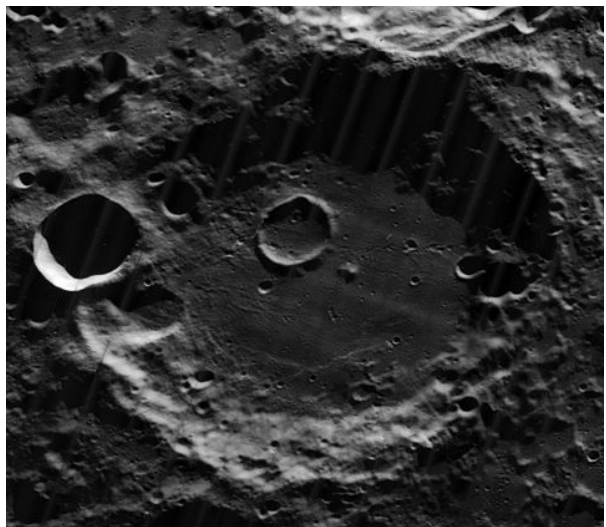
Prvi je bil matematik, slaven po logaritmih, drugi fizik, znan po svojem naravnem zakonu o sevanju črnega telesa.

Krater Vega in krater Stefan na Luni

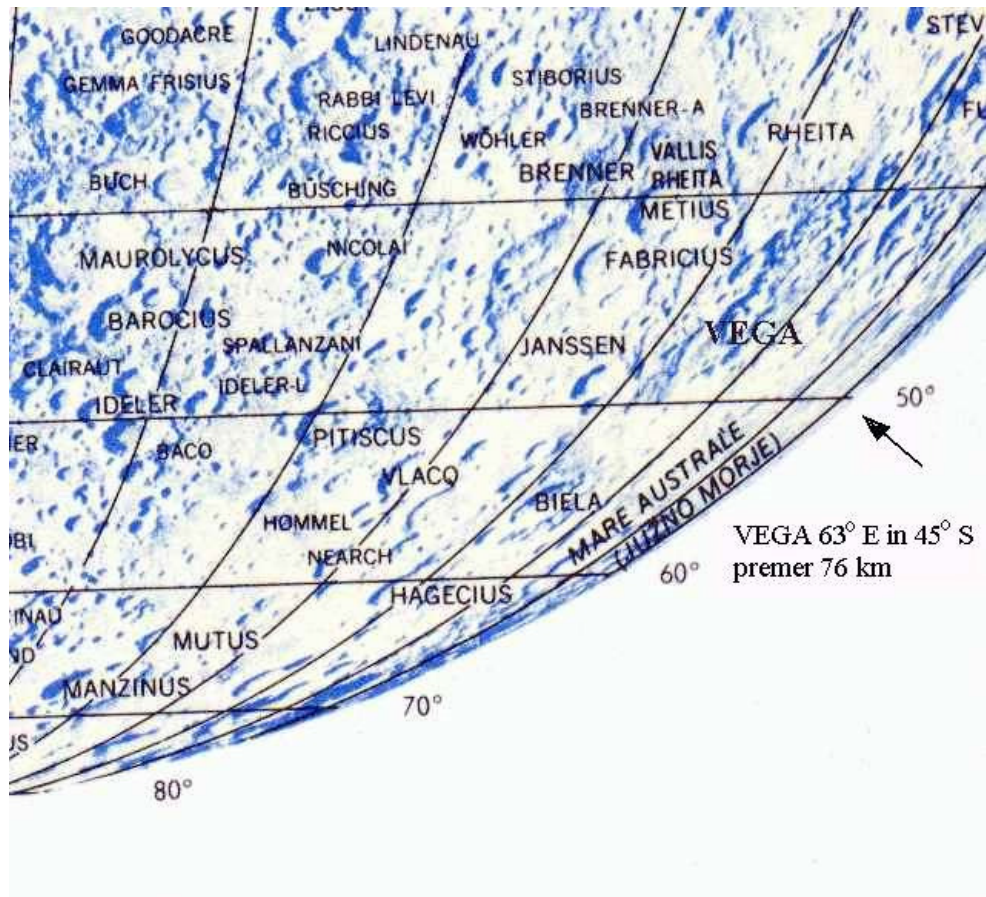
Svetle in temne predele, tj. celine in morja na Luninem površju razločimo že s prostim očesom. Ljudje so v obrisih teh predelov videli razne reči: junake, konjenike, živali (zmaje, zajce), starčka, obraz, poljub itn. Šele po odkritju daljnogleda (okoli 1610) je človek spoznal resnično naravo Luninega površja, ki je zelo razgibano. Najznačilnejše tvorbe na Luninem površju so kraterji, ki so jih odkrili tudi na planetih in drugih lunah našega Osončja. Kraterje na Luni lahko opazujemo že z daljnogledom petkratne povečave. Lovski daljnogled je za to opravilo zelo primeren.

Kraterji nosijo različna imena, od mitoloških oseb (Herkul, Kefej), svetnikov (Dionizij, Katarina), teologov (Ciril, Clavij), pesnikov, pisateljev in učenjakov stare Grčije in Rima (Arat, Arhimed, Herodot, Plinij), učenjakov srednjega in novega veka (Abul'feda, Kircher; Kopernik, Tycho; Newton, Gauss) do znanstvenikov, humanistov in kulturnikov današnjega časa oz. kar vseh časov (Planck, Einstein, Mendeljejev, Gagarin, Dante, Chaucer). Na z Zemlje vidni polovici Lune bi lahko našteali okoli 300 000 kraterjev s premerom od enega do sto kilometrov, le dvanajst kraterjev pa ima premer večji od 200 km.

Med kraterji na Luni sta tudi *krater Vega* in *krater Stefan*, posvečena spominu na ustvarjalno delo naših dveh znanstvenikov, Jurija Vege in Jožefa Stefana. Krater Vega sta prvič vrisala J. Maedler in W. Beer v svojo *Karto Lune* (1837). Krater leži na južnem koncu Luninega z Zemlje vidnega površja ob Mare Australe (Južno morje).

Krater Vega (levo) in krater Stefan (desno). Fotografiral Lunar Orbiter 4 in 5.
Vse slike so s spleta.

Lega kraterja Vega na Luni; leži na obrobju Lunine z Zemlje vidne polovice, je težko opazen krater in ga je tudi težko z Zemlje fotografirati.

Krater Stefan se je pojavil na Lunini karti ob koncu prejšnjega stoletja. Leži na nam nevidni Lunini strani in ima premer dobrih 120 km.

Literatura:

M. Prosen, *Imena nebesnih teles*, Jutro, Ljubljana 2003.